

Η ΑΓΑΠΗ ΑΠΑΙΤΕΙ ΤΑ ΠΑΝΤΑ

Μ.Λ. ΣΤΕΝΤΜΑΝ

ΤΟ ΦΩΣ
ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ
ΩΚΕΑΝΟΥΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

ΑΠΟ 10 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ΣΤΟΥΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΔΕΟΝ

Μ. Λ. ΣΤΕΝΤΜΑΝ

Το φως ανάμεσα στους ωκεανούς

μυθιστόρημα

Μετάφραση
ΝΙΝΑ ΜΠΟΥΡΗ

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδείας του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Ξένη λογοτεχνία

Σύγχρονη ξένη λογοτεχνία – 313

Μ. Λ. Στέντμαν, *Το φως ανάμεσα στους ωκεανούς*

M. L. Stedman *The light between oceans*

Μετάφραση: Νίνα Μπούρη

Υπεύθυνος έκδοσης: Κώστας Γιαννόπουλος

Επιμέλεια-διορθώσεις: Σταυρούλα Αλεξανδροπούλου

Σελιδοποίηση: Κατερίνα Σταματοπούλου

Φιλμ-μοντάζ: Γιώργος Κεραμάς

Σχεδιασμός χάρτη: Neil Gower

Copyright© Grasshill Communications, 2012

Copyright© για την ελληνική γλώσσα Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ

(Εκδόσεις Πατάκη), 2012

Πρώτη έκδοση στην αγγλική γλώσσα από τις εκδόσεις Doubleday/Transworld Publishers, Λονδίνο, 2012

Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα από τις Εκδόσεις Πατάκη,

Αθήνα, Νοέμβριος 2014

KET 8098 – ΚΕΠ 842/14

ISBN 978-960-16-5145-3

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ 38 (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ), 104 37 ΑΘΗΝΑ,

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 801.100.2665 - ΦΑΞ: 210.36.50.069

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚ/ΜΑ: ΚΟΡΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ – ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ), 570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ,

ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15 - ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

Στη μνήμη των γονιών μου

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

27 Απριλίου 1926

ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ ΤΟ ΘΑΥΜΑ, η Ίζαμπελ ήταν γονατισμένη στην άκρη του γκρεμού, φροντίζοντας τον μικρό καινούριο σταυρό από ξεβρασμένο ξύλο. Ένα παχύ σύννεφο σερνόταν σαν σαλιγκάρι στον απριλιάτικο ουρανό που ανοιγόταν πάνω από το νησί κατοπτρίζοντας τον ωκεανό. Η Ίζαμπελ ράντισε με νερό και πάτησε το χώμα γύρω από το δεντρολίβανο που είχε μόλις φυτέψει.

«...και μη εισενέγκης ημάς εις πειρασμόν, αλλά ρύσαι ημάς από του πονηρού» ψιθύρισε.

Για μια στιγμή μονάχα, το μυαλό της την έκανε να πιστέψει ότι άκουσε το κλάμα ενός βρέφους. Έδιωξε την ψευδαίσθηση και το μάτι της έπεσε σε μερικές φάλαινες που κολυμπούσαν κατά μήκος της ακτής, πηγαίνοντας να γεννήσουν σε πιο ζεστά νερά. Αναδύονταν τότε τότε τινάζοντας τις ουρές τους, μπαινοβγαίνοντας στο νερό σαν βελονιές σε ταπισερί. Άκουσε πάλι το κλάμα, πιο δυνατό τώρα μες στην πρωινή αύρα. Αδύνατον.

Από αυτή την πλευρά του νησιού υπήρχε μόνο ο αχανής ορίζοντας, που έφτανε ως την Αφρική. Εδώ ο Ινδικός ωκεανός έσμιγε με τον Νότιο ωκεανό και μαζί απλώνονταν κάτω

από τις απόκρημνες ακτές σαν απέραντο χαλί. Κάτι τέτοιες μέρες αυτό το χαλί φάνταζε τόσο στέρεο, που της έδινε την εντύπωση ότι θα μπορούσε να περπατήσει μέχρι τη Μαδαγασκάρη, ταξιδεύοντας από γαλάζιο σε γαλάζιο. Το νησί από την άλλη του πλευρά έβλεπε στενάχωρα προς τα ηπειρωτικά της Αυστραλίας, σχεδόν εκατόν πενήντα χιλιόμετρα μακριά, δίχως να ανήκει τελείως στη στεριά, δίχως ωστόσο να είναι και ανεξάρτητο από αυτή, καθώς ήταν το ψηλότερο από μια σειρά υποθαλάσσιων βουνών που υψώνονταν από τον πυθμένα του ωκεανού σαν κοφτερά δόντια, караδοκώντας να καταβροχθίσουν τα αθώα πλοία στο τελευταίο σκέλος του ταξιδιού τους προς το λιμάνι.

Σαν να ήθελε να επανορθώσει, το νησί –το Τζέινους Ροκ– διέθετε έναν φάρο, που η δέσμη του κάλυπτε με έναν μανδύα ασφάλειας ακτίνα τριάντα μιλίων. Κάθε νύχτα ο αέρας τραγουδούσε μεταφέροντας το σταθερό μουρμούρισμα του φανού ενώ γυρνούσε, γυρνούσε, όλο γυρνούσε· αμερόληπτος, χωρίς να ψέγει τα βράχια, χωρίς να φοβάται τα κύματα: ήταν εκεί για να προσφέρει σωτηρία, αν χρειαζόταν.

Το κλάμα επέμεινε. Η πόρτα του φάρου βρόντηξε στο βάθος και στον εξώστη φάνηκε η ψηλή φιγούρα του Τομ που έψαχνε το νησί με τα κιάλια.

«Ίι!» φώναξε «μια βάρκα!» και έδειξε στον όρμο. «Στην παραλία! Μια βάρκα!»

Ο Τομ χάθηκε και εμφανίστηκε μια στιγμή αργότερα στο ισόγειο.

«Μου φαίνεται ότι είναι άνθρωπος μέσα» φώναξε.

Η Ίζαμπελ πήγε όσο πιο γρήγορα μπορούσε να τον συναντήσει και εκείνος την κρατούσε από το μπράτσο όσο κατηφόριζαν το απότομο, περπατημένο μονοπάτι προς τη μικρή αμμουδιά.

«Όντως βάρκα είναι» αποφάνθηκε ο Τομ. «Και – μέγας είσαι, Κύριε! Είναι ένας χριστιανός μέσα, αλλά–»

Η μορφή ήταν ακίνητη, σωριασμένη στο κάθισμα, όμως οι κραυγές ακούγονταν καμπάνα. Ο Τομ έσπευσε στη βαρκούλα και προσπάθησε να ξυπνήσει τον άντρα πριν φάξει το κούφωμα στην πλώρα από όπου ερχόταν ο ήχος. Έβγαλε έναν μάλλινο μπόγο: μια μαλακή απαλή μοβ ζακέτα τυλιγμένη γύρω από ένα μικροσκοπικό μωρό που ούρλιαζε.

«Να πάρει και να σηκώσει!» φώναξε. «Να πάρει, Ίζι. Είναι–»

«Ένα μωρό! Αχ, Κύριε των δυνάμεων! Αχ, Τομ! Τομ! Έλα – δώσ' το μου!»

Της έδωσε τον μπόγο και προσπάθησε ξανά να συνεχίσει τον άγνωστο· δεν είχε σφυγμό. Στράφηκε στην Ίζαμπελ που εξέταζε το μικρούτσικο πλασματάκι.

«Είναι πεθαμένος, Ίζ. Το μωρό;»

«Καλά φαίνεται. Δεν έχει ούτε γρατζουνιές ούτε μελανιές. Τι μικρό που είναι!» απάντησε κι ύστερα στράφηκε στο μωρό ενώ το λίκνιζε στην αγκαλιά της. «Σώπα, σώπα. Είσαι ασφαλές τώρα, μικρούλι μου. Είσαι ασφαλές, ομορφούλι μου».

Ο Τομ στεκόταν ακίνητος, κοιτάζοντας το σώμα του άντρα. Έκλεινε σφιχτά τα μάτια και τα άνοιγε πάλι, για να πειστεί ότι δεν ονειρευόταν. Το μωρό είχε σταματήσει να κλαίει και έπαιρνε βαθιές ανάσες στην αγκαλιά της Ίζαμπελ.

«Δε βλέπω κανένα σημάδι πάνω του και δε φαίνεται άρρωστος. Δεν μπορεί να έχει μείνει στη θάλασσα για πολύ... Δεν του φαίνεται». Σταμάτησε. «Πάρε το μωρό στο σπίτι, Ίζ, κι εγώ θα φέρω κάτι να σκεπάσω τον νεκρό».

«Μα, Τομ–»

«Θα ταλαιπωρηθούμε να τον ανεβάσουμε στο μονοπάτι.

Καλύτερα να τον αφήσουμε εδώ, ώσπου να έρθει βοήθεια. Όμως δε θέλω να τον φάνε τα πουλιά και οι μύγες – έχουμε έναν μουσαμά στην αποθήκη».

Μιλούσε σχετικά ήρεμα, αλλά τα χέρια και το πρόσωπό του πάγωσαν, καθώς οι παλιές σκιές έκρυψαν τη λαμπερή φθινοπωρινή λιακάδα.

* * *

Το Τζέινους Ροκ ήταν χίλια στρέμματα πράσινου, με αρκετό γρασίδι για να θρέψει τα λιγοστά γιδοπρόβατα και μια χούφτα κόττες, και αρκετό χώμα για να συντηρήσει τον υποτυπώδη λαχανόκηπο. Τα μόνα δέντρα ήταν οι δύο πανύψηλες αροκάριες που είχαν φυτέψει οι ναύτες από το Κάβο Παρταζέζ, οι οποίοι έχτισαν τον φάρο πριν από τριάντα χρόνια και βάλε, το 1889. Μερικοί παλιοί τάφοι θύμιζαν ένα πολύ παλιότερο ναυάγιο, τότε που το *Καμάρι του Μπέρμιγχαμ* καταποντίστηκε από τα αδηφάγα βράχια μέρα μεσημέρι. Με ένα τέτοιο καράβι είχαν φέρει αργότερα από την Αγγλία τον φανό, που έφερε περήφανα τη φίρμα *Αφοί Τσανς*, εγγύηση ότι ήταν η τελευταία λέξη της τεχνολογίας εκείνη την εποχή – και μπορούσε να συναρμολογηθεί οπουδήποτε, όσο αφιλόξενο ή δυσπρόσιτο κι αν ήταν το μέρος.

Τα ρεύματα μετέφεραν κάθε λογής σαβούρα: αντικείμενα κάθε είδους στροβιλίζονταν σαν να περνούσαν μέσα από δίδυμες προπέλες: συντρίμμια, κιβώτια, μπανέλες. Τα αντικείμενα έρχονταν όταν ήθελαν, όπως ήθελαν. Ο πύργος του φάρου στεκόταν στέρεα στο κέντρο του νησιού· το σπίτι του φύλακα και τα παράσπιτα ήταν κουλουριασμένα καταγής δίπλα στον φάρο, φοβισμένα καθώς τα δέρνανε οι άνεμοι δεκαετίες ολόκληρες.

Στην κουζίνα η Ίζαμπελ κάθισε στο παλιό τραπέζι, με το μωρό στην αγκαλιά, τυλιγμένο σε μια χνουδωτή κίτρινη κουβέρτα. Ο Τομ σκούπισε αργά τις μπότες του στο χαλάκι ενώ έμπαινε και ακούμπησε το ροζιασμένο χέρι του στον ώμο της.

«Τον σκέπασα τον καημένο. Τι κάνει το μικρό;»

«Είναι κορίτσι» είπε η Ίζαμπελ χαμογελώντας. «Της έκανα μπανάκι. Φαίνεται υγιής».

Το μωρό τον κοίταξε με ορθάνοιχτα μάτια, ρουφώντας το βλέμμα του.

«Τι στο καλό να καταλαβαίνει απ' όλα αυτά;» αναρωτήθηκε εκείνος φωναχτά.

«Της έδωσα και λίγο γαλατάκι, δε σου 'δωσα, γλυκούλι μου;» έκανε χαϊδευτικά η Ίζαμπελ. «Αχ, είναι τέλεια, τέλεια, Τομ» είπε και φίλησε το μωρό. «Ένας Θεός ξέρει τι πέρασε».

Ο Τομ έβγαλε ένα μπουκάλι μπράντι από το ξύλινο ντουλάπι, έβαλε δυο δάχτυλα και το ήπιε μονορούφι. Κάθισε δίπλα στη γυναίκα του, παρακολουθώντας το φως που παιχνιδιζε στο πρόσωπό της όσο εκείνη περιεργαζόταν τον θησαυρό στην αγκαλιά της. Το μωρό ακολουθούσε κάθε κίνηση των ματιών της, θαρρείς και η Ίζαμπελ θα το έσκαγε, εάν δεν την κρατούσε με το βλέμμα του.

«Άχου, μικρούλι μου» μουρμούρισε η Ίζαμπελ «το καημενούλι μου» καθώς το μωρό έσπρωχνε το προσωπάκι του προς το στήθος της.

Ο Τομ άκουγε τα δάκρυα στη φωνή της και η θύμηση μιας αθέατης παρουσίας αιωρήθηκε ανάμεσά τους.

«Σε συμπαθεί» της είπε. Ύστερα, σχεδόν μονολογώντας: «Με κάνει να σκέφτομαι πώς θα μπορούσαν να ήταν τα πράγματα. Θέλω να πω... Δεν ήθελα να... Φαίνεσαι σαν να γεννήθηκες γι' αυτό, αυτό είναι όλο».

Της χάιδεψε το μάγουλο.
Η Ίζαμπελ σήκωσε το βλέμμα και τον κοίταξε.
«Το ξέρω, αγάπη μου. Ξέρω τι εννοούσες. Κι εγώ το ίδιο νιώθω».

Εκείνος αγκάλιασε τη γυναίκα του και το παιδί. Η Ίζαμπελ μύρισε το μπράντι στην ανάσα του.

«Αχ, Τομ, δόξα τω Θεώ που τη βρήκαμε εγκαίρως».

Ο Τομ τη φίλησε και μετά ακούμπησε τα χείλη του στο μέτωπο του μωρού. Έμειναν έτσι για λίγο, ώσπου το παιδί άρχισε να αναδύεται και να σπρώχνει τη γροθιά του κάτω από την κουβέρτα.

«Λοιπόν» ο Τομ τεντώθηκε καθώς σηκωνόταν «θα πάω να στείλω σήμα, να αναφέρω τη βάρκα· να τους πω να στείλουν καράβι για το πτώμα. Και για το κοριτσάκι αποδώ».

«Όχι ακόμα!» είπε η Ίζαμπελ, αγγίζοντας τα δάχτυλα του μωρού. «Δε χρειάζεται να γίνει τούτη την ώρα θέλω να πω. Ο φουκαριάρης δεν πρόκειται να πάθει τίποτα χειρότερο. Και τούτο το μωράκι αρκετά περιπλανήθηκε σε βάρκες για σήμερα, μου φαίνεται. Άσ' το για λίγο. Άσ' τη να πάρει μια ανάσα».

«Θα κάνουν ώρες να έρθουν. Δε θα πάθει τίποτα. Ήδη την ησύχασες, την καημενούλα».

«Ας περιμένουμε λίγο. Στο κάτω κάτω, δεν έχει και καμία διαφορά».

«Πρέπει να γραφτεί το ημερολόγιο, καλή μου. Το ξέρεις ότι πρέπει να τα γράφω όλα αμέσως» είπε ο Τομ, γιατί τα καθήκοντά του περιλάμβαναν την καταγραφή κάθε σημαντικού γεγονότος μέσα ή κοντά στον φάρο, από τα πλοία που περνούσαν και τον καιρό μέχρι τα μηχανικά προβλήματα.

«Γιατί δεν το κάνεις το πρωί;»

«Κι αν η βάρκα είναι από καράβι;»

«Μια βαρκοπούλα είναι, όχι σωστική λέμβος» αποκρίθηκε εκείνη.

«Τότε το μωρό μάλλον θα έχει μια μάνα που θα το περιμένει κάπου στην ακτή τραβώντας τα μαλλιά της. Πώς θα ένωθες εσύ αν ήταν δικό σου;»

«Είδες τη ζακέτα. Η μητέρα πρέπει να έπεσε από τη βάρκα και να πνίγηκε».

«Αγάπη μου, δεν έχουμε ιδέα πού βρίσκεται η μάνα. Ή ποιος ήταν ο άντρας».

«Αυτή δεν είναι η πιο λογική εξήγηση; Τα μωρά δε φεύγουν έτσι από τους γονείς τους».

«Ίζι, όλα είναι πιθανά. Δεν ξέρουμε».

«Πού ξανάκουσες εσύ μωράκι να μπαίνει σε βάρκα χωρίς τη μητέρα του;» Έσφιξε το παιδί λίγο πιο κοντά της.

«Είναι σοβαρό το θέμα. Ο άνθρωπος είναι νεκρός, Ίζ».

«Και το μωρό ζωντανό. Δείξε λίγη ανθρωπιά, Τομ».

Κάτι στον τόνο της του χτύπησε μια χορδή και, αντί απλώς να διαφωνήσει μαζί της, σταμάτησε και σκέφτηκε την παράκλησή της. Ίσως να είχε ανάγκη να περάσει λίγο χρόνο με ένα μωρό. Ίσως να της το χρώσταγε. Έπεσε σιωπή, η Ίζαμπελ στράφηκε προς το μέρος του με σιωπηρή ικεσία.

«Φαντάζομαι ότι στην ανάγκη...» υποχώρησε, ενώ οι λέξεις έβγαιναν με μεγάλη δυσκολία «θα μπορούσα – να αφήσω το σήμα γι' αύριο. Πρωί πρωί, όμως. Αμέσως μόλις ξεμερώσει».

Η Ίζαμπελ τον φίλησε και του έσφιξε το χέρι.

«Καλύτερα να γυρίσω στο φωτοστάσιο. Άφησα τη δουλειά στη μέση» είπε εκείνος.

Καθώς προχωρούσε στο μονοπάτι, άκουγε τη γλυκιά

φωνή της Ίζαμπελ ενώ τραγουδούσε: «Φύσα, αεράκι, νότια, φύσα αεράκι νότια πάνω από την ωραία γαλάζια θάλασσα». Παρόλο που το τραγούδι ήταν μελωδικό, δεν μπόρεσε να τον ηρεμήσει όσο ανέβαινε τη σκάλα του φάρου, προσπαθώντας να αποδιώξει μια παράξενη ανησυχία για την υποχώρηση που είχε κάνει.

[ΕΝΑ]

16 Δεκεμβρίου 1918

«ΜΑΛΙΣΤΑ, ΤΟ ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ» είπε ο Τομ Σέρμπουρν.

Καθόταν σε ένα σπαρτιάτικο δωμάτιο, ελάχιστα δρασερότερο από την πνιγηρή μέρα έξω. Η καλοκαιρινή βροχή του Σύδνεϋ χτυπούσε ορμητικά το παράθυρο και έκανε τους διαβάτες στο πεζοδρόμιο να τρέχουν να βρουν καταφύγιο.

«Εννοώ πολύ δύσκολα». Ο άντρας που καθόταν στο γραφείο έσκυψε μπροστά για να δώσει έμφαση. «Δεν είναι παίξε γέλασε. Δε λέω ότι ο κόλπος του Μπάιρον είναι το χειρότερο πόστο των Φάρων, αλλά θέλω να βεβαιωθώ ότι ξέρεις τι σε περιμένει».

Πατίκωσε τον καπνό με τον αντίχειρά του και άναψε την πίπα του. Η αίτηση του Τομ διηγιόταν την ιστορία πάμπολων αντρών εκείνης της εποχής: γεννηθείς την 28η Σεπτεμβρίου 1893· πέρασε τον πόλεμο στον Στρατό· έχει εμπειρία με τον Διεθνή Κώδικα Σημάτων και τον Κώδικα Μορς· είναι υγιής και σε καλή φυσική κατάσταση· αποστρατεύτηκε με τιμητική διάκριση. Ο κανονισμός έλεγε ότι οι απόστρατοι είχαν προτεραιότητα.

«Δεν μπορεί—» Ο Τομ σταμάτησε και ξεκίνησε από την

αρχή. «Με όλο τον σεβασμό, κύριε Κόγκλαν, είναι απίθανο να είναι πιο δύσκολα από το Δυτικό Μέτωπο».

Ο άντρας κοίταξε ξανά τα στοιχεία στα χαρτιά της αποστρατείας και ύστερα τον Τομ, αναζητώντας κάτι στα μάτια του, στο πρόσωπό του.

«Ναι, παιδί μου. Μάλλον έχεις δίκιο σ' αυτό». Απαρίθμησε επιτροχάδην μερικούς κανόνες: «Πληρώνεις μόνος σου τα οδοιπορικά για κάθε πόστο. Είσαι επικουρικός, οπότε δεν έχεις μέρες αργίας. Το μόνιμο προσωπικό παίρνει έναν μήνα άδεια στο τέλος κάθε τριετούς σύμβασης».

Έπιασε τη χοντρή πένα του και υπέγραψε το έγγραφο που είχε μπροστά του. Καθώς μελάνωνε τη σφραγίδα πέρα δώθε στο ταμπόν είπε «Καλωσόρισες» –τη χτύπησε σε τρία σημεία στο έγγραφο– «στην Υπηρεσία Φάρων της Κοινοπολιτείας».

Πάνω στο χαρτί, γυάλιζε με υγρό μελάνι η ημερομηνία «16 Δεκεμβρίου 1918».

* * *

Οι έξι μήνες που δούλεψε ως επικουρικός στον κόλπο του Μπάιρον, στην ακτή της Νέας Νότιας Ουαλίας, με τους δύο φύλακες και τις οικογένειές τους, έμαθαν τον Τομ τα βασικά της ζωής στους Φάρους. Έπειτα έκανε μια θητεία στο Ματσόικερ, το ξερονήσι νότια της Τασμανίας, όπου τις περισσότερες μέρες του χρόνου έβρεχε και οι θύελλες παράσερναν τις κόττες στη θάλασσα.

Στους Φάρους, ο Τομ Σέρμπουρν έχει άφθονο χρόνο να συλλογιστεί τον πόλεμο. Τα πρόσωπα, τις φωνές των παλικαριών που στάθηκαν στο πλευρό του, που του έσωσαν με τον έναν ή τον άλλο τρόπο τη ζωή· όσων άκουσε τα τελευ-

ταία τους λόγια και σ' εκείνους που δεν κατάφερε να ξεχωρίσει τα ψιθυριστά παραμιλητά τους, τους είχε γνέψει καταφατικά ούτως ή άλλως.

Ο Τομ δεν είναι απ' αυτούς που πίσω από τα πόδια τους σέρνονταν σαν κουβάρι οι μύες τους ή που τα έντερά τους ξεχύθηκαν σαν γλιστερά χέλια. Ούτε έγιναν οι πνεύμονές του κόλλα και το μυαλό του χυλός από τα αέρια. Αλλά είναι κι αυτός σημαδεμένος, αφού αναγκάζεται να ζει στο ίδιο πετσί με τον άνθρωπο που έκανε όσα έπρεπε να γίνουν τότε. Κουβαλάει μια δεύτερη σκιά, που πέφτει μέσα του.

Προσπαθεί να μην το πολυσκέφτεται: έχει δει πολλούς να αχρηστεύονται μ' αυτό τον τρόπο. Έτσι συνεχίζει τη ζωή του γύρω από τις άκρες αυτού του πράγματος που δεν ξέρει να ονοματίσει. Όταν ονειρεύεται εκείνα τα χρόνια, τον Τομ που τα βιώνει, τον Τομ που βρίσκεται εκεί με ματωμένα χέρια, είναι ένα αγόρι γύρω στα οχτώ. Αυτό το αγοράκι πρέπει να τα βάλει με άντρες που κρατούν όπλα και ξιφολόγχες, και ανησυχεί επειδή του έχουν πέσει οι κάλτσες του σχολείου και δεν μπορεί να τις σηκώσει, αφού για να το κάψει θα πρέπει να πετάξει το όπλο του, και με το μπόι του ίσα ίσα που κατορθώνει να το κρατάει. Και δε βρίσκει πουθενά τη μητέρα του.

Έπειτα ξυπνάει και βρίσκεται σ' ένα μέρος όπου υπάρχουν μόνο άνεμος, κύματα και φως, και ο περίπλοκος μηχανισμός που κρατάει αναμμένη τη φλόγα και γυρίζει τον φάρο. Που πάντα γυρίζει, που πάντα κοιτάζει πάνω από τον ώμο του.

Αρκεί μονάχα να μπορέσει να φύγει αρκετά μακριά – από τους ανθρώπους, από τη μνήμη– κι ο χρόνος θα κάνει τη δουλειά του.

* * *

Χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά, στη δυτική ακτή, το Τζέινους Ροκ ήταν το πιο απομακρυσμένο σημείο της ηπειρού από το πατρικό σπίτι του Τομ στο Σύδνεϋ. Όμως ο Φάρος του Τζέινους ήταν το τελευταίο σημείο της Αυστραλίας που είχε δει όταν το οπλιταγωγό έπλεε προς την Αίγυπτο το 1915. Η μυρωδιά των ευκαλύπτων έφτανε πολλά μίλια στα ανοιχτά του Όλμπανυ, και όταν χάθηκε, ο Τομ ξαφνικά μελαγχόλησε από την απώλεια ενός πράγματος που δεν ήξερε ότι θα μπορούσε να του λείπει. Έπειτα, ώρες αργότερα, πιστός και σταθερός, ο φάρος με τη λάμψη των πέντε δευτερολέπτων φάνηκε μπροστά τους –το μακρινότερο σημείο της πατρίδας του– και η ανάμνησή του τον ακολούθησε σε όλα τα κατοπινά κολασμένα χρόνια σαν αποχαιρετιστήριο φιλί. Τον Ιούνιο του 1920, όταν άκουσε την είδηση ότι ζητούσαν επειγόντως φύλακα για το Τζέινους, ήταν θαρρείς και τον κάλούσε ο φάρος.

Έτσι όπως ισορροπούσε στο χείλος της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας, το Τζέινους δεν ήταν δημοφιλές πόστο. Παρόλο που η κατάταξή του στην ανώτατη βαθμίδα της κλίμακας δυσχερούς διαβίωσης μεταφραζόταν σε ελαφρώς υψηλότερο μισθό, οι παλιοί υπάλληλοι έλεγαν ότι δεν άξιζε τα λεφτά, που ούτως ή άλλως ήταν ψίχουλα. Ο φύλακας που αντικατέστησε ο Τομ στο Τζέινους ήταν ο Τριμπλ Ντόχερτυ, ο οποίος είχε ξεσηκώσει σάλο αναφέροντας ότι η σύζυγός του έκανε σήμα στα περαστικά πλοία γράφοντας μηνύματα με τις πολύχρωμες σημαίες του Διεθνούς Κώδικα. Αυτό προκάλεσε δυσαρέσκεια στις αρχές για δύο λόγους: Πρώτον επειδή ο Υποδιευθυντής των Φάρων είχε μερικά χρόνια νωρίτερα απαγορεύσει τη χρήση σημαιών για τη διαβίβαση μηνυμάτων στο Τζέινους, διότι τα πλοία έμπαιναν σε κίνδυνο καθώς πλησίαζαν για να τα αποκρυπτογρα-

φήσουν, και δεύτερον επειδή η εν λόγω σύζυγος είχε πρόσφατα αποβιώσει.

Το ζήτημα προκάλεσε μεγάλο όγκο αλληλογραφίας εις τριπλούν μεταξύ Φριμάντλ και Μελβούρνης –όπου ο υποδιευθυντής στο Φριμάντλ συνηγορούσε υπέρ του Ντόχερτνι και των χρόνων αρίστης υπηρεσίας που είχε προσφέρει– προς ένα Κεντρικό Γραφείο αποκλειστικό μέλημα του οποίου ήταν η αποτελεσματικότητα, το κόστος και η υπακοή στους κανόνες. Κατέληξαν σε συμβιβασμό βάσει του οποίου θα προσλάμβαναν προσωρινό φύλακα, ενώ ο Ντόχερτνι πήρε εξάμηνη αναρωτική άδεια.

«Κανονικά δε θα στέλναμε εργένη στο Τζέινους – είναι πολύ απόμερο· μια γυναίκα και μια οικογένεια προσφέρουν εκτός από ανακούφιση και πρακτική βοήθεια» είχε πει ο περιφερειακός υπάλληλος στον Τομ. «Αλλά αφού είναι προσωρινό... Φεύγεις για το Παρταζέζ σε δύο μέρες» του ανακοίνωσε και τον διόρισε για έξι μήνες.

Δεν είχε πολλά να οργανώσει. Κανέναν να αποχαιρετήσει. Δύο μέρες αργότερα, ο Τομ ανέβηκε τη σανιδόσκαλα του πλοίου, αρματωμένος με έναν γυλιό και σχεδόν τίποτα άλλο. Ο Προμηθέας έπλεε αργά δίπλα στις νότιες ακτές της Αυστραλίας, σταματώντας σε διάφορα λιμάνια, στη διαδρομή ανάμεσα στο Σύδνεϋ και το Περθ. Οι λιγοστές καμπίνες που προοριζόνταν για τους επιβάτες της πρώτης θέσης βρίσκονταν στο πάνω κατάστρωμα, από την πλευρά της πλώρης. Στην τρίτη θέση, ο Τομ μοιραζόταν μια καμπίνα με έναν ηλικιωμένο ναυτικό.

«Πενήντα χρόνια κάνω αυτό το ταξίδι – δεν είχαν το θράσος να με βάλουν να πληρώσω. Είναι γρουσουζιά» είπε εύθυμα ο άντρας και έστρεψε ξανά την προσοχή του στο

δυνατό ρούμι με το οποίο πέραγε την ώρα του. Ο Τομ, για να γλιτώσει από τις αναθυμιάσεις του αλκοόλ, έκοβε ολημερίς βόλτες στο κατάστρωμα. Τα βράδια συνήθως στηνόταν χαρτοπαίγνιο στα κάτω καταστρώματα.

Ακόμα μπορούσες να καταλάβεις με μια ματιά ποιος είχε πάει στον πόλεμο και ποιος είχε καθίσει στο σπίτι του. Το οσμίζόσουν. Οι δύο ομάδες δεν είχαν πολλά πάρε δώσε μεταξύ τους. Η παραμονή τους στα σωθικά του πλοίου τούς έφερε αναμνήσεις από τα οπλιταγωγιά που τους είχαν πάει πρώτα στη Μέση Ανατολή και ύστερα στη Γαλλία. Αμέσως μόλις ανέβαιναν στο πλοίο καταλάβαιναν, από ένα σχεδόν ζωώδες ένστικτο, ποιος ήταν αξιωματικός, ποιος φαντάρος· πού είχαν υπηρετήσει.

Όπως και στα οπλιταγωγιά, το ζήτημα ήταν να βρεθεί ένας τρόπος για να ζωντανέψει το ταξίδι. Το παιχνίδι που συμφωνήθηκε ήταν το γνωστό: νικητής θα ήταν ο πρώτος που θα έπαιρνε ένα σουβενίρ από κάποιον επιβάτη της πρώτης θέσης. Όχι όποιο κι όποιο σουβενίρ. Το αντικείμενο που επιλέχθηκε ήταν το εσώρουχο μιας κυρίας. «Διπλό έπαθλο εάν εκείνη την ώρα το φοράει κιόλας».

Ο αρχηγός της σπείρας, ένα παλικάρι ονόματι Μακγκάουαν, με μουστάκι και δάχτυλα κιτρινισμένα από το κάπνισμα, είπε ότι είχε πιάσει κουβέντα με έναν από τους καμαρότους για τη λίστα των επιβατών. Ύπήρχαν δέκα καμπίνες όλες κι όλες. Ένας δικηγόρος μετά της συζύγου του – καλύτερα να τους αποφύγουμε αυτούς· μερικά ηλικιωμένα ζευγάρια, δυο γεροντοκόρες (πολλά υποσχόμενες), και το καλύτερο, η κόρη ενός αριστοκράτη που ταξίδευε μόνη της.

«Σκέφτομαι ότι μπορούμε να σαρφαλώσουμε από το

πλάι και να μπούμε από το παράθυρό της» ανακοίνωσε.
«Ποιος θα 'ρθει μαζί μου;»

Η επικινδυνότητα του εγχειρήματος δεν εξέπληξε τον Τομ. Είχε ακούσει δεκάδες παρόμοιες ιστορίες από τότε που γύρισε, για ανθρώπους που είχαν αποκτήσει το συνήθειο να ρισκάρουν τη ζωή τους από καπρίτσιο – που αντιμετώπιζαν τις μπάρες στις σιδηροδρομικές διαβάσεις σαν εμπόδιο για άλμα ιππασίας· που κολυμπούσαν σε ορμητικά ρέματα για να δουν αν θα κατάφερναν να βγουν. Πολλοί από όσους είχαν ξεφύγει από τον θάνατο εκεί πέρα, τώρα φαίνονταν εθισμένοι στη σαγήνη του. Όπως και να 'χε, όλοι αυτοί ήταν ελεύθερα πουλιά πλέον. Μάλλον ήταν όλο λόγια.

Την επόμενη νύχτα, που οι εφιάλτες ήταν χειρότεροι απ' ό,τι συνήθως, ο Τομ αποφάσισε να τους ξεφύγει κάνοντας βόλτες στα καταστρώματα. Ήταν δύο τα ξημερώματα. Εκείνη την ώρα ήταν ελεύθερος να πάει όπου ήθελε, οπότε βημάτιζε μεθοδικά, παρακολουθώντας τα χνάρια που άφηγε το φεγγαρόφωτο στο νερό. Ανέβηκε στο πάνω κατάστρωμα, πιασμένος σφιχτά από το κιγκλίδωμα της σκάλας για να αντισταθμίσει το ήρεμο κύμα, και στάθηκε για μια στιγμή στην κορυφή, απολαμβάνοντας τη δροσιά της θαλασσινής αύρας και τη σταθερότητα των αστεριών που πλημμύριζαν τη νύχτα.

Με την άκρη του ματιού του είδε ένα αμυδρό φως ν' ανάβει μέσα σε μια από τις καμπίνες. Ακόμα και οι επιβάτες της πρώτης θέσης δυσκολεύονται μερικές φορές να κοιμηθούν, συλλογίστηκε. Ύστερα σαν να ξύπνησε μέσα του η έκτη αίσθηση – εκείνο το γνώριμο, απροσδιόριστο ένστικτο του κινδύνου. Προχώρησε αθόρυβα προς την καμπίνα και κοίταξε μέσα από το παράθυρο.

Στο λιγοστό φως, είδε μια γυναίκα κολλημένη με την πλάτη στον τοίχο, ακινητοποιημένη, παρότι ο άντρας που βρισκόταν μπροστά της δεν την ακουμπούσε. Στεκόταν έναν πόντο μακριά από το πρόσωπό της, με λάγνο βλέμμα που ο Τομ είχε δει άπειρες φορές. Αναγνώρισε τον άντρα από το κάτω κατάστρωμα και θυμήθηκε το έπαθλο. *Τους ηλίθιους!* Έπιασε το χερούλι της πόρτας και την άνοιξε.

«Άσ' την ήσυχη» είπε μπαίνοντας στην καμπίνα. Ο τόνος του ήταν ήρεμος, αλλά δεν άφηγε περιθώριο για αντιρρήσεις.

Ο άντρας γύρισε απότομα να δει ποιος ήταν και χαμογέλασε όταν αναγνώρισε τον Τομ.

«Χριστέ μου! Νόμισα ότι ήταν ο καμαρότος. Έλα να μου δώσεις ένα χεράκι, ότι θα—»

«Άσ' την ήσυχη, είπα! Στρίβε. Τώρα».

«Μα δεν τέλειωσα. Ότι θα της έφτιαχνα τη μέρα». Βρόμαγε ποτό και τσιγαρίλα.

Ο Τομ ακούμπησε το χέρι του στον ώμο του άντρα και τον έσφιξε τόσο δυνατά, που ο άλλος έβγαλε μια κραυγή. Ο Τομ τού έριχνε μισό κεφάλι, αλλά αυτό δεν τον εμπόδισε να δοκιμάσει να του ρίξει μπουνιά. Ο Τομ έπιασε τον καρπό του άντρα και τον έστριψε.

«Στρατιώτη, αναφέρσου!»

«Στρατιώτης Πυροβολικού Μακένζι. 3277». Η αναφορά του αριθμού μητρώου ακολούθησε αντανακλαστικά.

«Στρατιώτη, θα ζητήσεις συγγνώμη από τη δεσποινίδα, θα επιστρέψεις στην κουκέτα σου και δε θα τολμήσεις να εμφανιστείς στο κατάστρωμα μέχρι να πιάσουμε λιμάνι, αντιληπτόν;»

«Μάλιστα, κύριε!» Στράφηκε στη γυναίκα. «Σας ζητώ συγγνώμη, δεσποινίς. Δεν ήθελα να σας κάνω κακό».

Τρομοκρατημένη ακόμα, η γυναίκα έγνεψε ανεπαίσθητα.

«Φεύγα τώρα!» είπε ο Τομ και ο άντρας, καταπτοημένος από το ξαφνικό ξεμέθυσμα, βγήκε σέρνοντας τα πόδια του από την καμπίνα.

«Είστε εντάξει;» ρώτησε ο Τομ τη γυναίκα.

«Έτσι... έτσι νομίζω».

«Σας πείραξε;»

«Δεν...» το έλεγε τόσο για να το ακούσει η ίδια όσο και ο Τομ «...δε με ακούμπησε».

Εκείνος περιεργάστηκε το πρόσωπό της –τα γκριζα μάτια της έδειχναν πιο ήρεμα τώρα. Τα σκούρα μαλλιά της ήταν λυτά, έπεφταν κυματιστά στα μπράτσα της και οι γροθιές της έσφιγγαν ακόμα το νυχτικό στον λαιμό της. Ο Τομ κατέβασε μια ρόμπα από έναν γάντζο στον τοίχο και την έριξε στους ώμους της.

«Σας ευχαριστώ» είπε εκείνη.

«Θα πρέπει να πήρατε μεγάλη τρομάρα. Φοβάμαι ότι στις μέρες μας μερικοί από εμάς δεν είμαστε συνηθισμένοι να συναναστρεφόμαστε με πολιτισμένους ανθρώπους».

Εκείνη δε μίλησε.

«Δε θα σας ξαναενοχλήσει». Σήκωσε όρθια μια καρέκλα που είχε αναποδογυρίσει στη συμπλοκή. «Από εσάς εξαρτάται αν θα τον καταγγείλετε, δεσποινίς. Θα έλεγα ότι του έχει σαλέψει λίγο».

Τα μάτια της τον κοίταξαν ερωτηματικά.

«Άμα πας εκεί, αλλάζεις. Για μερικούς το σωστό και το λάθος δε φαίνονται πια και τόσο διαφορετικά». Γύρισε να φύγει, αλλά έβαλε ξανά το κεφάλι του στο κούφωμα της πόρτας. «Έχετε κάθε δικαίωμα να τον σύρετε στα δικαστήρια, αν θέλετε. Αλλά φαντάζομαι ότι έχει ήδη αρκετά μπλεξίματα. Όπως είπα – από εσάς εξαρτάται» και βγήκε από την πόρτα.